

RENAȘTEREA

ORGANUL OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE
A VADULUI, FELEACULUI, GEOAGIULUI ȘI CLUJULUI

Redacția și Administrația:
CLUJ, Str. Iuliu Maniu Nr. 31

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ
Abonament: 500 Lei la an

Redactor responsabil:
Protolereu DUMITRU ANTAL

CUPRINSUL:

Prot. D. Antal: La deschiderea Adunării eparhiale.

O. Bucevschi: Gânduri bune.

Prof. Dr. G. L. Muntean: Noua dreptate.

Pr. Ioan Goron: Morala iudaică.

Cronică. — Comunicat oficial.

Concurs pentru întregirea parohiei Bucium-Cerb.

La deschiderea Adunării eparhiale.

Cuvântul de chemare al P. S. S. Episcopului nostru Nicolae Ivan, pe ziua de astăzi a convocat la adunare eparhială pe noi aleșii deputați, clerici și mireni. Cu toate că e un ciclu nou, deputații noi abia sunt vre-o câțiva și ei se încadrează întru toate în structura solidă morală și intelectuală a adunărilor noastre eparhiale de până acum.

Prin faptul că suntem în centrul cultural al Ardealului, însă mai ales prin felul cum a știut P. Sf. Sa Episcopul nostru să adune și grupeze în jurul său și al episcopiei pe cei mai de seamă bărbați din cuprinsul eparhiei, am ajuns să avem o adunare eparhială cu membrii atât de selecționați, mireni și clerici. Aceasta a făcut ca alegerile — cu disparente excepțiuni — să decurgă în deplină liniște, cum în puține eparhii s'a petrecut — și când se adună, să dispară dintre ei credințele ce-i despart în arena vieții publice, rămânând numai cu credința de fii adevărați ai bisericii noastre.

Structura solidă a adunării noastre eparhiale și talentul de conducător al președintelui ei, ne dă convingerea sigură, că toate problemele puse la ordinea zilei se vor discuta temeinic, dând soluțiunile cele mai potrivite împrejurărilor grele în cari trăim.

Dela ultima adunare eparhială, biserica și'n primul rând preoțimea noastră, a trecut și trece prin grele încercări. Cu ajutoare și salarii reduse la minimul de existență, prin plata lor cu întârzieri de luni de zile; am ajuns să simțim dinții cruzi ai crizei financiare în mod mai simțitor decât alte insti-

tuțiuni și alte categorii de funcționari. Numai încrederea în Dumnezeu ne-a făcut și ne face să le suportăm toate, cu aparența că nici n'ar exista. Preoțimea îndeosebi suportă cu adevărată vitejie morală toate greutățile zilelor de azi și nu încetează a spera în zile mai bune, insuflând și credincioșilor aceeași nădejde. De aceea la sate n'a prins stăpânire desnădejdea ce planează în sufletele orășenilor. Iată un fapt care dovedește că piatra unghiulară în edificiul statului nostru, tot preoțimea o formează, preoțimea cea defăimată și considerată de unii vremelnici conducători, ca inutilă și ca tagmă de care statul românesc se poate dispensa.

Astăzi vremurile au ajuns așa de grele, încât oamenii nu le pot stăpâni și nici îndreptă, ci numai singur Dumnezeu. Menținerea nădejdii în Dumnezeu și'n puterea Lui de îndreptare este singura țință spre care pot merge astăzi popoarele sănătoase sufletește. Fără ea prind rădăcină curente extremiste și desnădăjduite, de revoluție și anarhie. Preoțimea stă la postul ei și va sta până puterile nu i-se vor slei de tot.

Adunarea eparhială, între cele dintâi, are datorința de a lua apărarea preoțimii noastre și a interveni la cei în drept, de a fi pusă la aceeași treaptă de îndreptățire cu celelalte categorii de funcționari.

O hotărâre demnă și energică, semnată de atâți iluștri bărbați mireni, deputați eparhiali, credem că va fi luată în seamă de guvern, măcar în ceasul al unsprezecelea.

Altă datorință este de a alege un nou consiliu eparhial, care cu râvnă și înțelegere — ca și cele de până acum — să stea într'ajutorul P. Sf. Sale și a referenților săi, de a conduce cu înțelepciune treburile eparhiei și centrului ei, menținând nesdruncinată truda celor 12 ani de muncă și consolidare.

Deplin încrezători în adunarea noastră eparhială, membrilor ei le zicem: Bine ați venit!

Prot. D. Antal.

Gânduri bune.

Astăzi, când elementele de negațiune și curentele disolvante încearcă din rășputeri să se infiltreze tot mai mult și mai adânc în corpul societății omenești, pentru a-i pulveriza vechile temelii solide și a-i modifica radical structura sufletească de până acum, ca astfel, fără rezistență, s'o poată arunca în brațele desordinei ce pune în perspectivă celor fără căpătâi, frumos câștig personal, — rostul și rolul Bisericii se înfățișează în forme tot mai luminoase și hotărâte. — Știu că ultimele cuvinte provoacă unora numai zâmbet de neîncredere sau disprețuitoare ironie. Totuși ele cuprind nudul adevăr. Căci în mijlocul inundațiilor provocate de valurile spumegătoare chiar și ale celei mai feroce anarhii, numai Biserica, instituția divină întemeiată de Fiul lui Dumnezeu, cel încarnat și crucificat pentru mântuirea omenirii din robia păcatului și a morții, numai ea — după cum s'a constatat de repetate ori în decursul istoriei — constituie digul neinundabil, de care se sfarmă toată furia celor expropriati de comandamentul rațiunii sănătoase și al simțului de ordine, pe care se clădește adevăratul progres al omenirii. Dovadă clasică și exemplu limpede grăitor ne oferă chiar în zilele noastre, situația din Rusia, unde din toate puterile organizate ale dispărutei împărății țariste, numai Biserica rezistă tuturor atacurilor bolșevice, oferind oamenilor azil mângăitor. Adevărat, sub raportul organizării exterioare suferă foarte mult, totuși la orice pas își manifestă puterile launtrice. Căci persecuțiile pe care le îndură creștinii azi acolo, și care nu stau cu nimic îndă-tul celor din timpurile primare ale crești-

nismului, produc în multe suflete și o mai caldă alipire de Biserică, trezesc pe mulți din letargia indiferentismului religios, în-genunchindu-i în fața altarelor sfinte, pentru a-și primi de aci toată capacitatea de rezistență în cascada loviturilor primite. Persecuțiile religioase din Rusia produc și azi în Biserică figuri aureolate de cel mai curat eroism creștin. Căci orice s'ar spune, definitivă rămâne și constatarea că tocmai loviturile de tot felul, care determină ființa ome-nească să se zguduie în toate fibrele sale, dau și un însemnat procent de convertiri religioase, produc și o intensă și sinceră dorință după Dumnezeu, Părintele ceresc al tuturor.

Puterea Bisericii nu se manifestă zgomotos, ci lucrează liniștit și încet, dar puternic și neîntrerupt, și „nici porțile iadului n'o vor birui“, după cum spune Însuși Mântuitorul. Biserica rămâne pentru totdeauna un factor peste care nu se poate trece în angrenajul faptelor zilnice, căci vremelnicia alcătuirilor omenești nu poate supraviețui eternității principiilor divine, pe care se sprijină ea. Din toate frământările trecute a ieșit biruitoare, și notez, nu mulținea veacurilor are importanță, ci vitregiile întâmpinate și primejdiile înfrânte. Faptul acesta îndreptățește afirmarea, având în vedere și cuvintele de mai sus ale Mântuitorului că nici în viitor nu va putea fi distrusă, dimpotrivă numai ea poate restabili azi echilibrul sufletesc în lume.

Totuși, pentru a-și valorifica cât mai mult comorile sale spre binele întregii omeniri, principiile ei trebuiesc propovăduite și trăite cu adevărat de toți fiii ei. Căci criza generală, în care se zbate azi omenirea, în ultimă analiză, e de precisă înfățișare morală. Au slăbit rezorturile morale în urma înstrăinării dela principiile creștine propovăduite de Biserica lui Hristos. Iar pe substratul format de această deviere morală dela drumul firesc, pe care ar trebui să păsească omenirea totdeauna, au răsărit tot felul de buruiene veninoase. Acestea trebuiesc stârpite. Și în acest scop toți membrii Bisericii trebuie să pună umărul, căci din ea nu fac parte numai slujitorii sf. altare. Numărul lor față de cel al totalității membrilor e disparent. Trebuie o acțiune comună din partea păstorilor și păstoritilor

și atunci înfățișarea vieții de toată ziua va fi cu totul alta. Prin solidaritate creștină se realizează ușor tot lucrul bun. Și fiecare membru al Bisericii lucrând, în mediul său și cu posibilitățile de care dispune, pentru răspândirea și adâncirea preceptelor evanghelice, să nu creadă că lucrează spre câștigul unei anumite tagme, spre câștigul preoților. Părerea aceasta, care — durere — dăinuiește cu neînțeleasă îndărătnicie în unele cercuri, e cu totul greșită. Binefacerile recoltate de pe urma intensificării în trăire a învățaturii divine, se resfrâng asupra întregii societăți omenesti. Hristos n'a limitat binefacerile religiei Sale la cei pe cari i-a investit cu puterea harului divin ca să fie propovăduitorii oficiali ai mântuirii realizate de El cu jertfa vieții. Aceștia au numai răspundere mai mare,

Și ce frumos aspect moral ar avea viața de toate zilele și ce rezultate folositoare de natură obștească s'ar înregistra, dacă pe lângă preoți ar activa cu toată hotărîrea și cât mai mulți mireni, în cadrul faptelor pe care, de altfel, ei sunt *datori* să le îndeplinească, fiind fii ai Bisericii nu numai după nume.

Firește, datoria aceasta sfântă revine îndeosebi celor ce fac parte din diferitele adunări și comitete prevăzute de Legea de organizare a Bisericii dela noi. Căci a fi alesul credincioșilor implică și datoria de a fi folositor colectivității, de a contribui în măsură cât mai largă pentru rodirea cuvântului divin în sufletele semenilor. Căci pe lângă lucrul specific slujitorilor sf. altare, și pe care nu-l pot îndeplini mireni, există și apostolatul laic, care astăzi ar trebui cultivat cu toată îngrijirea. Și ce lucruri frumoase și folositoare se pot realiza prin profesarea lui, chiar de s'ar cheltui numai o redusă măsură din pasiunea și energia cheltuite d. p. în propaganda electorală, politică.

Și nu cred să existe om sănătos la minte și de bună credință, care să poată afirma cu conștiință curată, că a ajuta azi Bisericii să-și îndeplinească utila ei misiune socială, nu înseamnă a ajuta colectivității. Căci Biserica, pe lângă grija ce-o are de mântuirea sufletului, propovăduiește respectul și supunerea față de autorități și legi, iubirea față de neam și patrie, dragostea față de aproapele.

O. Bucevschi.

„PREDICA DE PE MUNTE“

Noua dreptate.

(Matei 5, 21—6, 34.)

2. Despre cerere (7, 1—12).

„Cereți și se va da vouă, căutați și veți afla, bateți și se va deschide vouă;

Că tot cel ce cere, ia, și cel ce caută, află, și celui ce bate i-se va deschide.

Sau, care este omul acela dintre voi, dela care de va cere fiul lui pâne, au doară piatră îi va da lui?

Sau de va cere pește au doară șarpe îi va da lui?

Deci dacă voi, răi fiind știți să dați daruri bune fiilor voștri, cu cât mai vărtos Tatăl vostru, Cel din ceruri va da cele bune celor ce cer dela Dânsul.

Deci toate câte voiți să vă facă vouă oamenii, faceți și voi lor asemenea, căci aceasta este legea și prorociei“.

Stabilirea legăturii între aceasta nouă ordine de idei și cea anterioară, este un lucru foarte anevoios. Nu este deci de mirat, dacă aproape fiecare exeget cu pretenții de originalitate, își formulează o părere a lui proprie. Amintesc numai câteva asemenea încercări: Chrysostom crede că Mântuitorul a vorbit mai înainte ucenicilor despre multe și minunate lucruri. Văzându-i dornici de a vedea cu ochii lor cele auzite, le pune în vedere, că ei singuri prin propriile lor puteri, zadarnic vor încerca, ei vor trebui să se provoace și la ajutorul divin.¹⁾ Între autorii moderni: Tholuch și H. Weisz cred că Iisus a voit să arate ucenicilor săi, unde este isvorul puterii de a satisface pretențiile iubirii deaproapelui.²⁾ Dr. Gheorghiu trece dela v. 6 la v. 7 făcând următoarea legătură: „Și cine simte nevoia a se lumina la raza caldă de lumină a învățăturilor divine, acela să ceară și i-se va da.“³⁾

Găsesc că nici nu-i nevoie de a se stabili o legătură oarecare, între secțiunea de care ne ocupăm și cea anterioară ei, când știut este că în cap. 7 se cuprind o seamă de chestiuni cu caracter diferit.

În aceste versete Mântuitorul revine asupra rugăciunii. Rugăciunea, personală, rugăciunea stăruitoare, este mijlocul cel mai eficace pentru obținerea ajutorului divin în orice clipă a vieții.

În cele trei imperative: cereți, căutați și bateți, trebuie să vedem expresia unei rugăciuni adânc

¹⁾ Cf. Steinmann, p. 177.

²⁾ Bergrede, p. 381; Bergpredigt 101.

³⁾ „Sf. Evg. după Mateiu II. 279.

simțite și inzistente. Cel ce caută, elimină totul din cugetul său, concentrându-se exclusiv asupra obiectului căutat. Cel ce bate, dovedește că se apropie cu o cerere plină de căldură, hotărât să deponă toată stăruința de câtă e capabil, pentru a-i fi împlinită.

Chiar dacă nu totdeauna rugăciunea noastră este satisfăcută, nu înseamnă că promisiunea satisfacției, pe care ne-o dă Mântuitorul, nu este sigură. Vina cu siguranță o purtăm noi. În inconștiința noastră am cerut ceva direct stricacios.

Dovada o găsim și în viața de toate zilele. Iarăș pentru Iisus simplele și naturale împrejurări din viața omului, nu sunt numai un tablou, ci tocmai cheia pentru cunoașterea ordinii din lume peste tot. Este în natura lucrurilor, ca un părinte să nu respingă o cerere justă și realizabilă a fiilor săi. Este aceasta o lege, care stăpânește în lume. Dar exemplul dat nu exprimă ideea într-o formă spălăcită și sarbădă, ci întărește natura dărniceii pământești printr-o precisă intuiție a contrastului. E posibil, ca un părinte la respingerea cererii fiului său, să mai adauge și o batjocură, umplând mâna întinsă pentru a primi cele cerute cu un dar rușinos. „De va cere fiul lui pâine, au doară piatră îi va da lui?“

Aplicarea exemplului în forma cea mai uzitată de iudei se face dela cele mici la cele mari, dela cele văzute la cele nevăzute. Ori dacă tatăl pământesc astfel se comportă față de fiii săi, cu atât mai mult Tatăl cerec. Dacă oamenii răi fiind, se pricep să facă daruri bune, atunci ne putem îndoi în dărnicia și bunăvoința lui Dumnezeu?

Cuvântul „rău“ din acest vers de mulți teologi a fost salutat cu deosebită satisfacție. În el au găsit un temei pentru dogma păcatului strămoșesc.

Este corectă observarea lui Chrysostom: „Astfel vorbi el, nu din desconsiderare față de natura omenească, nici pentru a înjosi neamul nostru: El voi prin aceasta numai să aducă la expresie, că față în față cu bunătaea divină, iubirea de tată apare ca răutate.“¹⁾

Iisus nici decum nu intenționează să condamne natura omenească, dinpotrivă cu bucurie anunță că oamenii sunt capabili să practice binele. Oamenii sunt numiți răi, numai în comparație cu Tatăl cerec, care singur este bun în sensul absolut. Numai pentru el a voi și a face binele, este ceva natural. Nu-i de mirare deci, ca El să satisfacă cererile noastre.

Oamenii după natura lor păcătoasă apar ca un contrast al divinității, și dacă totuși practică

binele, avem o dovadă că în această lume binele viază încă din plin, este o putere de care trebuie să se țină cont.

Mai greu poate fi găsit sensul adevărat al v. 12. Greutatea provine din diferența contextului cu care este adus în legătură de evangelistul Matei și evangelitul Luca. La evangelistul Matei figurează ca încheiere a secțiunii 7. 6. 11, pe când la Luca constituie trecerea dela expunerea privitoare la răsplată și cea privitoare la iubirea dușmanilor. De aci și diferența de interpretare.

Este îndreptățită observarea exegetului Schantz: „diferitele texte ale evanghelici lui Matei au a se tălmăci după conexul lor intern. Numai unde caracterul istoric este mai bine păstrat în evangelia lui Luca, avem să ne provocăm și la locurile paralele.“¹⁾ În consecință în cazul dat v. 12 avem să-l privim pur și simplu ca o încheiere a acțiunii 7, 6—11. Ori, secțiunea 7, 6—11 vorbește despre rugăciune.

La aparență conținutul versului de încheiere n'ar avea nimic comun cu conținutul secțiunii pe care o încheie. Să nu uităm însă, că închinătorul creștin nu se adresează Tatălui cerec numai în numele său, ci și al fraților săi. Ținând cont de acest moment, explicarea nu mai prezintă nici o greutate. Iisus îndrumă pe ascultători să ceară Tatălui cerec cele necesare, asigurându-i că vor fi ascultați. Dumnezeu le va da lor toate cele bune (6—11). Din această bunătaea, urmează a trage concluzia, că și ei trebuie să facă binele față de semenii lor (versul 12). Și care este măsura de practică a binelui față de aproapele? Răspunsul: „în măsura iubirii proprii.“

Astfel avem să înțelegem regula de aur: „Toate câte voiți să vă facă vouă oamenii, faceți și voi lor asemenea.“ Desfăcută din legătura cu rugăciunea, deci de încrederea celor credincioși în Dumnezeu, nu-și mai merită numele, căci poate servi tot atât de bine ca indemn celui mai cras egoism, în forma negativă poate fi o maximă a egoismului.

Versul 12 nu poate fi făcut dependent de sentința lui Hillel: „ceea ce ție nu-ți convine, nu face deapropelui“, cât timp în forma ei negativă, nu poate condiționa nici o pozitivă iubire a deapropelui.²⁾

Poarta cea strâmtă și drumul cel îngust al virtuții (7, 13—23).

„Intrați prin ușa cea strâmtă, că largă este ușa și lată calea, ceea ce duce la pierzare, și mulți sunt cei ce intră printr'ânsa;

¹⁾ Matth. 237.

²⁾ Bischoff „Jesus und die Rabbinen“ 105.

¹⁾ Cf. Steinmann p. 179.

Că strâmtă este ușa și îngustă calea, care duce în viață, și puțini sunt cei ce o află pe ea.

Păziți-vă de prorocii cei mincinoși, cari vin la voi în haine de oi, iar înlăuntru sunt lupi răpitori.

Din roadele lor îi veți cunoaște pe ei. Au doară vor culege din spini struguri? sau din ciulini, smochine?

Așa tot pomul bun, roade bune face, iar pomul rău, roade rele face.

Nu poate pomul bun să facă poame rele, nici pomul rău să facă roade bune.

Deci, tot pomul care nu face roadă bună, se taie și în foc se aruncă.

Pentru aceea, din roada lor îi veți cunoaște pe dânșii.

Nu tot cel ce îmi zice Mie, Doamne! Doamne! va intra întru împărăția cerurilor, ci, cela ce face voia Tatălui Meu. Carele este în ceruri.

Mulți vor zice Mie, în ziua aceea: Doamne! Doamne! aci nu cu numele Tău am prorocit? Și cu numele Tău draci am scos? Și cu numele Tău multe minuni am făcut?

Și atunci voiu mărturisi lor, că nici odată nu v'am știut pe voi; depărtați-vă dela Mine, cei ce lucrați fără de lege!

Dacă i-se pare cuiva, că împărăția lui Dumnezeu poate fi câștigată cu ușurință, amarnic se înșală. Ea se poate asemăna unei cetăți inexpugnabile, așezată pe un vârf de munte. O singură potecută îngustă și plină de obstacole duce sub zidurile ei. Mulțimea nu se încumetă să apuce pe această cale spinoasă a vieții, când o alta îi stă la dispoziție.

Ucenicii urmând Mântuitorului, să nu fie îngrijorați de incomoditatea drumului pe care au apucat în viață, nici de numărul restrâns al celor ce-i urmează. Tocmai aceste două momente sunt un indiciu sigur, că vor câștiga negreșit cetățenia împărăției divine. „Căci îngustă este poarta și calea ce duce la viață“.

La evangelistul Luca găsim numai tabloul despre poarta cea îngustă: „Nevoiți-vă a intra prin ușa cea strâmtă, că mulți zic vouă, vor căuta să intre și nu vor putea (13, 24)“. Ideea exprimată este: Intrarea în împărăția lui Dumnezeu e anevoioasă. Marea mulțime zadarnic va încerca să străbată.

La evangelistul Matei tabloul despre poarta cea strâmtă este combinat cu binecunoscutul tablou despre cele două drumuri, uzitat de păgâni și iudei.

Forma străveche, originală, a acestui tablou, după părerea majorității exegeților ar fi fost ur-

toarea: O cale este largă, de aceea bate ușor la ochi și este de mulți umblată. Ceealaltă este îngustă, marginile-i stâncoase sunt atât de apropiate, încât nu poate fi ușor descoperită, de aceea este și puțin frecventată. Este atât de ascunsă, fiindcă pentru puțini este destinată.¹⁾

Ajunge totuși să aibă o întrebuintare mai largă în literatura universală, numai în creștinism.

Prin această combinație de tablouri, evangelistul Matei semnifică și mai intuitiv, greutatea cu care se poate intra în împărăția divină.

Multe străduinți reclamate de intrarea prin poarta cea îngustă care duce la adevărata fericire, inspiră teamă multora, încât se înrolează în rândurile celor mulți, cari umblă pe drumul larg al vieții. Contrastul îl reprezintă cei puțini, cei neînfrigați și tari, cari cu multă obidă străbat cărarea îngustă a vieții.

Se pune întrebarea cine este chemat să arate oamenilor drumul pe care au să meargă? Chemați sunt apostolii. Sunt însă mulți cari țin să inducă lumea în eroare. Iisus îi numește profeți mincinoși. După nume erau cunoscuți ascultătorilor din istorie. Ezechiel vorbește despre ei în 13, 6. La fel Iisus se pare că-i determină mai de aproape în versul 21. Sunt adecă oamenii, cari provocându-se la Domnul, deci la autoritatea lui, prin chemarea numelui, și aparenta explicare a învățăturilor lui, își desfășoară cu măiestrie arta lor de seducători.

Referindu-se totul la viitor, profeții mincinoși amintiți nu pot fi fariseii și saducheii. Ieronim îi identifică cu toți ereticii bisericii.²⁾ Chryzostom dinpotrivă: „Prin profeți falși mi se pare mie însă, că Domnul n'a înțeles pe eretici, ci pe aceia, cari sub aparența virtuții, duc o viață detestabilă, și cari de obicei sunt numiți cu conumele de „fățarnici“.“³⁾

Ei apar în haine de oi, dar sunt cu atât mai periculoși. În realitate sunt lupi. Se caracterizează prin răutate, în opoziție cu oile, simbol al blândeții. Sub masca bunătății caută să pătrundă în comunitate. Vin ca prieteni, fiind cei mai mari dușmani.

Unii exegeți au dat o interpretare verbală versului 15, fiind de părerea, că Iisus vorbind despre îmbrăcămintea din piei de oae, s'a gândit la apariția externă a profeților mincinoși.

Interpretarea e greșită. Mantaua din piei de oae nu era îmbrăcămintea proprie tuturor profeților. Găsim profeți îmbrăcați și în piei de capră,

¹⁾ Gressmann-Klostermann op. cit. p. 287.

²⁾ Steinmann p. 189.

³⁾ Cf. Steinmann op. cit. p. 189.

sau țăsături din păr de cămilă. Pe de altă parte, mantaua din piei de oae, ca simbol al profeților, nu mai are nici o importanță în timpul Mântuitorului. Dela Maleachi până la Ioan antemergătorul, nu se mai ridicase nici un profet. În fine nu reiese de nicăiri, că portul profeților, era considerat ca simbol al nevinovăției, era doar portul tuturor oamenilor de rând.¹⁾

Dinpotrivă profeții mincinoși trebuesc cunoscuți după roadele lor. Aceste sunt determinate mai deaproape în versul 21 prin cuvintele: „Nu tot cel ce-mi zice mie: Doamne! Doamne! va intra întru împărăția cerurilor, ci acela ce face voia Tatălui Meu, Carele este în ceruri.“ Singura împlinire a voinței divine, depozitată în învățăturile și preșcriptele, cari servesc la promptovarea vieții religioase morale, poate fi rodul activității adevăraților profeți. În schimb dacă activitatea, nu stă în consonanță cu această dispoziție, sau este direct potrivnică, demască pe autorul ei, ca fiind profet mincinos.

Este o imposibilitate ca cineva, rău fiind, și urmărind cu tenacitate infiltrarea răului în societatea ce-l inconjoară, să ajungă la rezultate opuse, oricât de bine și-ar masca intențiile.

E de neînchipuit, ca să culeagă cineva din spini, struguri și din ciulini smochine. Dinpotrivă, fiecare pom produce roade corespunzătoare naturii lui. Este aceasta o constatare întemeiată pe natura fizică.

Folosirea acestui nou tablou, este determinată de necesitatea evidențierii cât mai precise a ideii, că profeții mincinoși nu pot rămânea nedemascări. Între ei, și adevărații profeți, este o identică deosebire, ca și între spini, sau ciulini și struguri sau smochini. Spinii și ciulinile sunt moștenirea blăstemului din rai (Gen. 3, 8), iar strugurii și smochinii sunt bogăția primă a țării promise de Dumnezeu poporului chemat la mântuire (Num. 13, 23; ps. 77, 78).

(Va urma)

Prof. Dr. G. L. Muntean.

ÎNAINTE DE CHRISTOS

Morala iudaică.

„Nădăduște în Domnul și păzește pravila lui și el te va ridica să stăpânești pământul și când nelegiuitii vor fi nimiciti, tu vei vedea pieirea lor.“

Psalm 37, 34.

În scrierile Vechiului Testament putem găsi nenumărate texte asemănătoare cu cel

¹⁾ Tholuch „Bergrede“ p. 392.

pus în fruntea acestei meditațiuni. Toate exprimă aceeași idee, care stă la baza vieții morale, așa cum se desprinde ea din Legea lui Moisi și care a fost viața morală a Evreilor înainte de robia babilonică. Ideia fundamentală a moralității evreiești e *dreptatea lui Dumnezeu*.

Nu e o idee specific evreiască. Ea poate fi găsită în toate religiunile, în faza utilitaristă a acestora; ea dăinuiește și azi și va dăinui nimeru în felul de a judeca a oamenilor simpli, preocupați numai de realizări practice. E așa de puternic înrădăcinată în mentalitatea omului aceasta concepție utilitaristă a moralității, încât a putut induce în eroare chiar și pe acel adânc cugetător, care a fost Kant. El a crezut că poate forma un argument pentru existența vieții vecinice din necesitatea de a se găsi un *răport direct între moralitate și fericire*, argumentând astfel: în sufletul omenesc ideea de moralitate și ideea de fericire stau alături. Oamenii în unanimitatea lor afirmă, că omul moral *trebuie să fie fericit*. Cum însă experiența ne dovedește cu vârf și îndesat, că foarte multor oameni buni le merge rău și nenumărați nemernici trăesc în desfătări, *trebuie să fie o viață viitoare*, care să pună capăt acestei nedreptăți.

Acest fel de a judeca e nevrednic de urmașii Celui ce a fost răstignit pe cruce pentru mântuirea oamenilor. Într'adevăr, omul moral trebuie să fie fericit. Dar aceasta fericire nu are a face nimic cu o răsplată ce vine din afară, ea nu e ceea ce în mod obișnuit se numește mărire și bunăstare, ci e *satisfația sufletească*, pe care omul moral o simte atunci, când și-a îndeplinit datoria. *Aceasta fericire* — adevărată fericire, deoarece nimic nu-i poate sta împotriva, căci e independentă de lumea din afară — a făgăduit-o Iisus celor ce îl vor urma și *aceasta fericire* o caută omul moral atunci când săvârșește binele și se luptă pentru adevăr chiar de i-ar sta împotriva mii de draci în chipul celor mai groaznice suferințe!

Dar să ne întoarcem la morala evreiască. Ea e *utilitaristă*, deoarece are la baza ei ideea de dreptate. Nu s'ar putea spune, totuși, că aceasta concepție e lipsită de orice măreție. Dinpotrivă, ea servește drept punct de mănecare a unei vieți active, rodnice.

Ea îl împiedecă pe om să se retragă într'o meditație sterilă, ca budhiștii, ori — tânguindu-se mereu asupra dreptilor nenorociți și a necredincioșilor, cărora le merge bine — să părăsească lumea, lăsându-o în grija Satanei. În ea găsim viață religioasă adânc trăită, deoarece găsim în ea încredere în Dumnezeu, în dreptatea Lui, în răsplata Lui.

Aceasta încredere în Dumnezeu, care împarte după merit și bunurile externe și sănătatea trupului și averea pământească ia glas în cuvintele psalmistului (psalm 37): „Am fost tinăr și acum iată sunt bătrân, dar n'am văzut pe cel drept părăsit și pe urmașii lui cerșindu-și pâinea“.

Pentru o viață ce trebuia să fie petrecută în dreptate roditoare de bine și de adevăr, aceasta încredere în Dumnezeu era atât de necesară, încât experiențele contrare nu trebuiau să o zguduie. Psalmistul nu se lasă abătut dela încrederea lui. Sunt oameni buni, cărora le merge rău, și necredincioși, cărora le merge bine? Puțin credincioșilor, pentru ce vă îndoiiți? „Văzută-am pe cel fărădelege prea puternic, înălțându-se ca un copac plin de frunză; Dar când trecui, apoi, nu mai era, l-am căutat și nu l-am mai aflat“. Dumnezeu nu întârzie prea mult, ca să-și descopere dreptatea; norocul necredinciosului dăinuște puțin și în cele din urmă dreptul va culege roadele ostenelelor sale: „Păzește cuviosia și năzuește spre dreptate, căci omul care trăește în bună pace are parte de moștenire fericită“.

Astfel au rezolvit Evreii în concepția lor religioasă-morală marea, greua problemă a răului, care este cu drept cuvânt problema de căpetenie, punctul de încercare, punctul vulnerabil al oricărei religiuni. La stăruitoarea, amarnica întrebare a oamenilor din toată vremea: ce e cu suferințele în lume? — evreul drept credincios răspundea: suferințele sunt pentru ispășire și pentru îndreptare. În mâna lui Dumnezeu ele sunt o unealtă, cu ajutorul căreia Dumnezeu îndreaptă oamenii spre cărările dreptății. Că acest răspuns nu rezolvă pe deplin problema răului, că acest răspuns nu e răspunsul întreg și că și Evreii și-au dat seamă de lucrul acesta ne e dovadă cartea lui Iov, unde problema răului se pune într'o

nouă formulare: ce e cu suferințele dreptilor în lume? Răspunsul evreesc la această întrebare izvorește tot din ceea ce e esențial în credința lor religioasă: încredere nemărginită în Dumnezeu, a cărui tainică voință nu poate fi totdeauna deplin înțeleasă.

Dar dacă nu era deplin răspunsul Evreilor la problema răului prin care se făcea legătură între păcat și suferință, virtute și bunăstare, el era mai presus de toate folositor. Aplicat la viața de toate zilele el trebuia să aducă exact aceleași roade, cari au rezultat oriunde pe suprafața pământului din concepția utilitaristă a religiei: o consolidare a vieții de stat, o siguranță și o bunăstare a cetățenilor. Mulțumită ei a putut fi cucerit Canaanul, a putut fi zidit Sionul lui David și Templul lui Solomon.

Morala evreiască se aseamănă cu morala altor popoare din antichitate nu numai prin faptul, că e utilitară, având la baza ei ideia de dreptate, ci și prin faptul, că ea solidarizează întreaga națiune. Raportul individului singuratic cu Iehova nu e nemijlocit; între ei se interpune ideea națională. Izraelteanul ajunge în raport cu Dumnezeu numai prin faptul, că e membru poporului ales, care a legat contract de sânge cu Dumnezeu. Actele bune ori rele ale individului singuratic se refrâng asupra întregului popor. Ideea aceasta a solidarității naționale și a posibilității de legătură cu Iehova numai prin cultul comun o simbolizează mai bine templul, singurul loc unde se puteau aduce jertfe. Foloasele practice a unei astfel de concepțiuni sunt așa de evidente, că e de prisos să le mai scoatem în evidență. Dar ascunde și un pericol și acest pericol s'a evidențiat mai mult tocmai în viața religioasă a Evreilor. Orice acțiune individuală e imposibilă; întreagă puterea se centralizează în mâna servitorilor altarului, cari pot face din ideile religioase a unui popor ceea ce au făcut fariseii și cărturarii din Legea lui Moisi: un monstru ucigător de orice generozitate, de orice avânt.

În mărețul edificiu ridicat de Moisi a intrat duhul fățarniciei și a viclesugului; a trebuit să vină Fiul omului ca să-l alunge de acolo prin jertfă de sânge.

Pr. Ioan Goron.

CRONICĂ

Ședințele Sftului Sinod au durat până Vineri 20 Mai c. După discutarea chestiunilor puse în programul prosinodului ecumenic dela Mănăstirea Vatopede, în ultima zi s'a discutat problema pregătirii și a creșterii numărului candidaților la preoție, în baza raportului prezentat de P. S. Sa arhiepiscopul *Grigore Leu*, care în concluziuni a propus următoarele:

1. Sf. Sinod să intervină de urgență pentru împuținarea elevilor dela seminarii și a studenților dela teologie, printr'o selecționare cât mai scrupuloasă, întrucât biserica nu mai are nevoie de atâția candidați la preoție.

2. Să se intervină la ministerul instrucției pentru ca absolvenții de seminar să fie primiți la bacalaureat spre a li se deschide drumul spre alte cariere.

3. Să se ia măsuri uniforme în toate eparhiile în ceea ce privește pregătirea, alegerea și hirotonisirea viitorilor preoți.

Sf. Sinod le-a aprobat în întregime aceste propuneri și a hotărât, în plus, următoarele:

1. Pe viitor nu vor mai fi hirotonisiți preoții decât licențiații în teologie.

2. Toți călugării să fie trimiși la mănăstiri, ne mai rămânând nici unul la sate.

Sesiunea Sf. Sinod a fost apoi închisă până la toamnă.

Monete de argint de 100 Lei, se vor pune în circulație după data de 15 Iunie c., în locul hârtiilor de bancă de 100 Lei, cari se vor retrage din circulație. Noua monedă poartă efigia M. Sale Regelui Carol al II-lea. A fost comandată în valoare de 1.800 milioane și costă bucata Lei 12·50, conținând argint pur 9 Lei.

Conferința de primăvară a preoților din protopopiatul Ludușului, se va ține Duminecă, 5 Iunie c., în comuna *Fărău*, cu următoarea ordine de zi: 1. Serviciu divin în sobor cu predică rostită de pr. Ioan Harșian despre „Iubirea de aproapele“; 2. Deschiderea conferinței, constituirea biroului și constatarea prezenței membrilor; 3. Tema: „Salarizarea preotului“ și raport general de preoții: D. Biji, Oct. Chirilă și

I. Velțan; 4. Chestiuni oficiale; 5. Conferință populară de pr. At. Bucur; 6. Vecernie cu predică despre „Milostenie“ de pr. I. Velțan.

PARTEA OFICIALĂ

Nr. 3877—932.

Comunicat oficial
către toate oficiile protopopești și parohiale.

Indrumăm organele parohiale, ca în chestiunile conversiunii sau asanării datoriei agricole, ce privesc parohiile noastre, să consulte în fiecare caz concret juriști-advocați și să facă declarațiunile prevăzute de lege în termen.

Ca principii generale menționăm, că pretenziunile parohiilor față de agricultori nu intră la conversiune, conf. art. 52 din lege, *ele însă trebuie anunțate la judecătorie*, de către parohii, pentru ca să fie cuprinse în hotărârea de asanare și să fie repartizate între creanțele privilegiate amortizabile în 5 ani.

Datoriile parohiilor ca persoane juridice nu intră în conversiune, conf. art. 1 și 2 din lege, nefiind acestea agricultori.

Datoriile ridicate și garantate de enoriași, ca epitropi, consilieri parohiali etc., se judecă după calitățile acestora.

Cluj, la 25 Mai 1932.

Consiliul eparhial.

Nr. 162—1932.

(10) 3—3

CONCURS

Pentru întregirea postului de paroh din parohia de cl. III. *Bucium-Cerb*, protopopiatul Abrud, se publică concurs cu termen de 30 zile dela publicarea în „Renașterea“.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Întregirea salariului dela stat, conform coalei B.

2. Venitele stolare statorite în ședința consiliului parohial dela 17 Aprilie a. c.

Cei ce doresc să ocupe acest post își vor înainta cererile cu documentele prescise subsemnatului oficiu și cu prealabila încuviințare a acestui oficiu se vor putea prezenta în parohie pentru a face cunoștință cu poporul.

Concurenții vor prezenta act de învoire dela P. Sf. Sa Episcopul, fără de care nu vor putea fi luați în lista de candidare.

Oficiul protopopesesc ort. român, în conțelegere cu Consiliul parohiei Bucium-Cerb.

Abrud, la 6 Mai 1932.

Petru Popovici, protopop.